

Tohle je slečna Ona Vitkusová. Tohle je její životní příběh nahraný na diktafon. Tohle je první část.

Je to zapnuté?

...

Na všechny odpovědět nestihnu. To bysme tu seděli do soudního dne.

...

Odpovím jen na tu první a konec.

...

Narodila jsem se v Litvě. V roce devatenáct set. Nepamatuju si kde. Vybavuju si hospodářská zvířata, ale opravdu jen matně. Koně nebo nějakou jinou velkou potvoru. Bílou. S fleky.

...

Možná to byla kráva.

...

Nemám ponětí, jaké krávy mají v Litvě. Ale řekla bych, že to byly takové ty strakaté, co se chovají na mléko. Tady jich jsou spousty.

...

Ano, holštýnky. Děkuju. A taky třešně. Překrásné třešně, na jaře vypadaly jako mydlíny. Nadýchaná rozkvetlá stromíka.

...

A pak dlouhé trmácení. A cestu lodí. Pamatuju si to jen v záblescích. Na tom papíru je snad milion otázek –

...

Padesát. Aha. Tak dobře. Jen jsem chtěla říct, že je nemusíš klást popořadě.

...

Protože životní příběh žádného člověka nezačíná na začátku. Copak vás ve škole nic neučí?

Kapitola první

Čekala, že přijde – on nebo někdo jiný –, i když se předem neohlásil. „Kde je kluk?“ zavolala z verandy.

„Dnes to nezvládne,“ odpověděl. „Vy jste paní Vitkusová?“ Přišel jí nasypat zrní do krmítek, vyvézt popelnici na chodník a věnovat šedesát minut péči o její majetek. Tohle udělat mohl.

Nevrle si ho prohlížela; její obličej připomínal svařené jablko, úplně bez barvy, jen malé pichlavé oči měla ostře jasné. „Ptákům už pořádně vyhládlo. Na žebřík nevylezu,“ oznámila mu. Její hlas zněl tak trochu, jako když se drtí sklo.

„Jste Ona Vitkusová? Jsem správně na Sibley Avenue čtyřicet dva?“ Znova překontroloval adresu. Jel sem autobusem přes celé město, jednou musel přestoupit. Zelený patrový domek dřepěl na lesnatém konci slepé ulice, dva bloky od velkého obchodu pro kutily a jen pár kroků od turistické trasy. Quinn z příjezdové cesty slyšel stejně dobře zpěv ptáků i hluk aut.

„Slečna,“ opravila ho povýšeně. Zachytil sotva znatelný přízvuk. O tom se kluk nezmínil. Asi se kdysi mačkala v davu imigrantů na Ellis Islandu. „Nebyl tu ani minulý týden,“ poznamenala. „Tihle kluci u ničeho nevydrží.“

„S tím já nic nenadělám,“ prohlásil najednou opatrně. Z toho, co mu bylo řečeno, usoudil, že mu otevře roztomilá růžolící stářenka. Její dům vypadal kvůli bezútěšným záhonům, trčícím vikýřům a šindelové střeše v barvě došků jako příbytek čarodějnice.

„Měli by ty kluky naučit poslouchat. Mají být stateční a zdvořilí a poslušní... zdvořilí a poslušní a...“ Zlehka si poklepala na čelo.

„A čistotní,“ nadhodil.

Kluk byl pryč – dočista pryč. Jenže to nedokázal říct nahlas.

„Čistotní a uctiví,“ dodala. „Vždyť se k tomu zavazují. Mají to v přísaze. Myslela jsem, že tenhle je přímo ukázkový skautík.“ Další slaboulinký náznak přízvuku – souhlásky zněly tak trochu pichlavě, ale necvičené ucho by to nezaznamenalo.

„Jsem jeho táta,“ vysvětlil.

„To mi došlo.“ Zavrtěla se v péřové bundě. Na hlavě měla čepici s bambulemi, i když byl konec května, skoro třináct stupňů a sluníčko zářilo jako perly. „Je nemocný?“

„Ne,“ odpověděl. „Kde máte krmení?“

Stařenka se zachvěla. Její nohy v punčocháčích vypadaly jako násady od koštěte vražené do malých černých bot. „V kůlně za domem. Hned u dveří, jestli ho kluk někam nepřendal. Občas má dost zvláštní nápady. Měl by tam být i žebřík. Ale vy jste vysoký, možná ho ani nebudete potřebovat.“ Přeměřila si Quinna pohledem, jako by přemýšlela, jestli ho nemá obrat o oblečení.

„Kdybych ty krmítka pověsil níž, mohla byste do nich sypat krmení sama,“ napadlo ho.

Dala si pěsti v bok. „Takovéhle řeči mám nejradši,“ řekla. Znělo to, jako by měla na krajíčku, a ta nečekaná změna tónu ho donutila jednat.

„Jdu na to.“

„Budu doma.“ Ukázala kloubnatým prstem na dveře. „Zrovna tak na vás můžu dohlížet oknem.“ Ten rázný hlas se vůbec nehodil k její křehké konstituci a on poprvé zapochyboval o tom, že jí je sto čtyři, jak tvrdila Belle. Ta totiž od chvíle, co kluk umřel, vnímala všechno tak trochu zrnitě. Quinnovi její zármutek naháněl hrůzu, děsilo ho, jak ji dokáže změnit. Chtěl ji zachránit, ale zmohl se jen na to, že poslouchal její pokyny, nic mezilidsky náročnějšího nezvládl. Bylo to svým způsobem pokání. Proto se taky ocitl tady, na rozkaz své již dvakrát bývalé ženy, aby dokončil synův dobrý skutek.

Z dvoukřídlých dveří kůlny se loupala barva, šly snadno otevřít. Panty asi někdo nedávno promazal. Uvnitř našel štafle s jednou zlomenou příčkou. Bylo to tam cítit zvířaty – psem ne, ani kočkou ne, něčím nebezpečnějším – možná potkany. Nebo olezlými vychrtlými zubatými krysami. Na zadní stěně viselo úhlopříčně vyrovnané rezivějící zahradní nářadí; hroty, zuby a čepelemi bylo natočené ke dveřím. Představil si, k ja-

kým úrazům tu kluk mohl na své každotýdenní bohulibé misi přijít – mohlo na něj zaútočit padající dříví nebo ho mohla pokousat nějaká havěť. Takhle tedy ve skautském oddílu číslo dvacet tři zpívají, když ptáčka lapají.

Jenže kluk tu k žádnému úrazu nepřišel. Prý ho to tu „in-spirovalo“.

Krmení pro ptáky našel v dobře známém umělohmotném kbelíku. Ten totiž kdysi obsahoval dvacet kilo sádrové stěrky, kterou Quinn vyspravil zdi v Bellině garáži – než se naposled rozešli, než v jeho zkušebně zase začala skladovat ředidla, přípravky na likvidaci plevelu a náhradní pneumatiky. V kbelíku byla protáhlá lopatka, lesklá, višňově rudá, veselá jako rekvizita ze školního vánočního představení. Na polici opodál zahlédl dalších devět úplně stejných lopatek. Kluk byl prostě sysel. Hromadil naprosto nepochopitelné věci. Belle den před pohřbem otevřela dveře klukova pokoje a vyzvala Quinna, ať se tam porozhlédne, ale ať na nic nesahá a nic nebere. Tak počítal. Ptačí hnízda – 10. *Zrzoun* – 10 výtisků. Baterky – 10. Pokladničky – 10. Skautské příručky – 10. Taky objevil špejle od nanuků, žaludy, špulky, jaké mívají ženské v šitíčku, všechno uspořádané do úhledných hromádek po deseti kusech. Jeden počítač, deset podložek pod myš. Jeden stůl, deset penálů. Podle Belle bylo to jeho syslení jen přiměřenou reakcí na to, že se tátovy pozornosti dočká zhruba tak často jako vody z porouchaného kohoutku. „No jen uvažuj. Proč by si jinak jedenáctiletý kluk dělal zásoby všech věcí, které potřebuje?“ řekla mu jednou.

Protože to nemá v hlavě v pořádku, odpověděl jí v duchu. Ale ten chmurný den si klukův pokoj prohlíželi mlčky. Belle pak vyšla ze dveří jako první a on popadl klukův deník – blok s kroužkovou vazbou, osmnáct na třináct centimetrů, základní černá barva – a schoval ho do bundy. Dalších devět bloků, ještě zabalených ve fólii, v pokoji zůstalo.

Když vlekl zrní ke krmítkům slečny Vitkusové, představoval si, jak kluci z oddílu číslo dvacet tři spokojeně pomáhají

příjemnějším případům, takovým těm, co pletou růžové deky. Jejich vedoucí Ted Ledbetter – učitel na druhém stupni, ovdovělý otec a nadšený turista – slečnu Vitkusovou nejspíš nafařil dítěti, od kterého očekával nejmenší odpor. A ta teď ťuká na okno, ať sebou hodí.

Slečna Vitkusová měla od domu až k mohutnému buku nataženou deset metrů dlouhou prádelní šňůru ozdobenou krmítky. Quinn měřil skoro metr devadesát, takže žebřík nepotřeboval – na rozdíl od kluka, ten byl drobný, útlý a měl jemné rysy. Quinn byl taky drobný, když mu bylo jedenáct, ale další léto se vytáhl tak rychle, že ho bolelo doslova celé tělo a neměl co na sebe. Třeba by kluk jednou byl vysoký! Vysoký sysel. Vysoký kluk, který počítá nepochopitelné věci.

Začal od stromu. Když otevřel první krmítko, slétli se ptáci a obsypali pohupující se větve. Říkal si, že to jsou asi sýkorky. Všechno, co se za posledních čtrnáct dnů dozvěděl, vyčetl ze synova bedlivého, hezky tvarovaného staromilského rukopisu. Budoucí Orlí skaut a záhadný plod Quinnova nezodpovědného těla si – soudě podle jeho deníku – usmyslel, že získá odborku z poznávání ptáků.

Slečna Vitkusová vysunula okno. „Myslí si, že jste on,“ zavolala na Quinna, když se ptáci snesli na zem. „Máte stejnou bundu.“ Do plic se mu nahnul čerstvý vzduch, neomalený a nemilosrdný. Slečna Vitkusová se na něj dívala, splasklé poprsí schované ve svetru. Když nic neříkal, rychle okno zase stáhla.

Postaral se o krmítka, posekal trávu a poté obešel dům a zamířil k verandě. Slečna Vitkusová už na něj čekala ve dveřích. Neměla skoro žádné vlasy, jen pár bělavých kadeřů a on si při pohledu na ně představil pampelišky. „Po práci ho vždycky zvu na sušenky.“

„To není nutný.“

„Ale tak zní dohoda.“

Šel tedy dál, ale bundu si nesundal. Slečna Vitkusová se nemýlila, bunda byla úplně stejná jako ta klukova – kožený

křivák se cvoky. Quinn v něm vypadal jako rocker a kluk jako surikata, která se snaží dostat z pasti. Belle ho v ní pohřbila.

Čekal kočky a krajkové dečky, ale vevnitř bylo příjemně a provětráno. Na jednom konci kuchyňské linky sice ležel štos novin, ale nedotčená část bělostně zářila. Kohoutky se leskly. Dům určitě kdysi i zvnějšku vypadal jako ty ostatní v ulici – spořádaně, elegantně a s dokonalým zeleným trávníkem kolem dokola –, ale slečně Vitkusové očividně došly síly.

Na poklizeném stole stály jen dva talířky, každý jiný, krabička sušenek ve tvaru zvířat, balíček karet a ošklivé brýle z drogerie. Židle voněly citrónovým leštidlem. Chápal, proč se tu klukovi líbilo.

„Prý vám je sto čtyři,“ odvážil se poznamenat hlavně proto, aby nebylo takové ticho.

„A sto třicet tři dnů.“ Rozdělovala sušenky, jednu na jeden talíř, druhou na druhý a tak dále, jako by rozdávala karty. Mléko nejspíš nebude.

„Mně je dvaatřicet,“ prozradil jí. „Ale v muzikantských kruzích to znamená čtyřiaosmdesát.“

„Vypadáte starší.“ Když se na něj dívala, nazelenalé oči se jí leskly. Kluk si s bezchybným pravopisem zaznamenal: *Kouzelnické schopnosti a ÚŽASNÉ životní příběhy slečny Vitkusové jsou NESMÍRNĚ inspirativní!!!* Deník měl devětatdvacet stran, výčet seznamů přerušovaly jen krátké udýchané záznamy o světě slečny Vitkusové, jeho nové kamarádky.

„Pomáhá vám někdo?“ zeptal se Quinn. „Kromě skautů?“

„Sociálka mi vozí obědy,“ odpověděla. „Sice pak musím přílohu i hlavní chod vzít a dochutit podle svého, ale aspoň nemusím do obchodu.“ Zvedla sušenku ve tvaru dinosaura. „Tohle je podle nich moučník.“ Znova si Quinna přeměřila pohledem.

„Váš kluk mi říkal, že jste slavný. Je to pravda?“

Zasmál se. „Leda ve snu.“

„Co hrajete?“

„Všechno kromě jazzu. Jazz musíte mít v sobě od narození.“

„Elvise?“

„Jasně.“

„Kovbojské písničky?“

„Když pěkně poprosíte.“

„Mně se vždycky líbil Gene Autry. Co Perry Como?“

„Perryho Coma, Genea Autryho, Led Zeppelin nebo písničku z reklamy na kočičí granule. Když mi za to někdo zaplatí.“

„O Edovi Zeppelinovi jsem v životě neslyšela, ale reklam na kočičí granule jsem se naposlouchala dost.“ Párkrát zamrkala. „Hm, takže všeuměl.“

„Spíš nájemný hráč. Abych se uživil.“

Znova si ho důkladně prohlédla. „To jste asi hodně nadaný.“

„Nestěžuju si.“ Co jí kluk napovídal? Připadal si jako brouk ve vitríně. „Dělám na sebe už od sedmnácti. V životě jsem si nedal volno.“

Nic na to neřekla.

„Jako kytarista. Živím se hlavně jako kytarista.“

A zase nic. Radši změnil téma. „Mluvíte skvěle anglicky.“

„A proč bych neměla? Vždyť v téhle zemi žiju sto let. Představte si, že jsem pracovala jako sekretářka ředitele na Lesterském gymnáziu. Slyšel jste o něm?“

„Ne.“

„Řediteloval tam doktor Mason Valentine. Báječný člověk.“

„Já chodil do státních škol.“

Pohrávala si se svetrem – relikvií ze čtyřicátých let s velkými skleněnými knoflíky. „Dnešní kluci u ničeho nevydrží. Měli jsme plán.“ Probodla ho pohledem.

„No, tak já asi půjdu,“ řekl.

„Jak je libo.“ Zabubnovala prsty na ošoupané karty. Vypadaly o trochu menší než ty běžné.

„Syn mi říkal, že děláte karetní triky,“ neodolal.

„Jen za peníze.“

„Vy jste po něm chtěla peníze?“

„Po něm ne. Vždyť je ještě malý.“ Nasadila si brýle – příliš velké na její obličej – a zkontrolovala karty.

Kluk si zapsal: *Slečna Vitkusová je NESMÍRNĚ šikovná. Umí zařídit, že karty a mince ZMIZÍ. A pak se zase OBJEVÍ!!! Má hezký úsměv.*

Přesně takhle se vyjadřoval, i když s někým mluvil.

„Kolik chcete?“ zeptal se Quinn.

Zamíchala karty; Quinn si všiml, že je nějaká rozladěná. „A k tomu vám povyprávím,“ prohlásila. Jako správná kouzelnice se snažila odvádět pozornost. Quinn už natrefil na nejrůznější podvodníky, ale tahle bábrlinka byla hotová přebornice.

„Jeden trik bude bohatě stačit,“ namítl a podíval se na kuchyňské hodiny.

„Máte naspěch,“ poznamenala. „Všichni pořád někam spěchají.“ Přehazovala karty z ruky do ruky, jako by hrála na tahací harmoniku. Nevypadalo to tak působivě, jak si myslela, ale Quinna to ohromilo i tak. „V létě roku devatenáct set čtrnáct jsem utekla s kolotočáři a od nich jsem se naučila kouzelnickému umění.“ Zvedla obočí, jako by ta dvě slova byla sama o sobě kouzelná. „Za tři měsíce jsem se vrátila domů a od té doby vedu ten nejobyčejnější život, jaký si jen dovedete představit.“ Tvářila se napjatě, ale dalo se to vyložit dvojím způsobem. „Karetní triky dělám, abych nezapomněla, že jsem taky byla mladá.“ Začervenala se. „Dost jsem toho vašemu klukovi navyprávěla. Možná až moc,“ dodala.

Nedivil se, že se sem bál přijít – kluk byl úplně všude. Sám děti nikdy nechtěl, jako táta si počínal dost bezradně, většinou byl někde v tahu, a když teď kluk umřel, nepociťoval ledově chladný paralyzující šok, ani ostrý pronikavý zármutek, jen si uvědomoval temnou, neblahou ironii osudu, a to tak silně, že ho z toho bolelo u srdce.

Slečna Vitkusová rozhrnula karty do vějíře a čekala. Měla dlouhé, hranaté zuby, pořád ještě dost bílé, pozoruhodně hbité hrbolaté prsty a lesklé nezvrásněné nehty.

„Nabízím pět babek,“ navrhl Quinn a vyndal peněženku.

„Vy mi snad čtete myšlenky.“ Vzala si bankovku a zastrčila ji do svetru.

Chvíli se nic nedělo. „A co ten trik?“ zeptal se Quinn.

Slečna Vitkusová se naklonila nad stůl a posbírala karty. „Za pět dolarů vás pustím do šapitó.“ Došlo mu, jak se na něj dívá – našťvaně. „Číslo vás bude stát dalších pět.“

„To je vydírání.“

„Nejsem včerejší,“ odpověděla. „Příště s sebou vemte kluka.“